

تفکیکها و متکلمان با تقابل خود باعث رشد فلسفه اسلامی شدند

آیت الله سید مصطفی محقق داماد در خصوص راههای رشد فلسفه اسلامی در دوره معاصر گفت: در صورتی که دانشمندان متفکر بتوانند فلسفه اسلامی را با مسائل امروز جهان مواجه کنند و از درون نظامهای فلسفی به سوالاتی که دنیای علم مطرح کرده است پاسخ بگویند فلسفه اسلامی رشد خواهد کرد.

آیت الله سید مصطفی محقق داماد در خصوص راههای رشد فلسفه اسلامی در دوره معاصر گفت: در صورتی که دانشمندان متفکر بتوانند فلسفه اسلامی را با مسائل امروز جهان مواجه کنند و از درون نظامهای فلسفی به سوالاتی که دنیای علم مطرح کرده است پاسخ بگویند فلسفه اسلامی رشد خواهد کرد. آیت الله محقق داماد استاد دانشگاه شهید بهشتی درباره دوران رشد یا فراز فلسفه اسلامی به خبرنگار مهر گفت: دورههای فلسفه با چالشهای معادل روبه رو می شد، دوران رشد آن به شمار می آید. از جمله می توان به مناظره میان افکار و نقدهای غزالی و پاسخهای فلسفه اسلامی اشاره کرد که اولین گامهای رشد فلسفه اسلامی را فراهم کرد.

استاد مدرسه عالی شهید مطهری با اشاره به اینکه در قرن ششم و هفتم ه.ق مواجهه فلسفه اسلامی با سوالات متکلمین از عوامل تأثیرگذار در رشد آن بود، گفت: امام فخر رازی فقیه متکلمی است و بیشترین موضع او کلامی است؛ درعین حال افکار ابن سینا، افکاری عقلانی است. از همین رو امام فخر رازی افکار ابن سینا را بسیار مورد انتقاد قرار می داد، تا جایی که امام فخر رازی از موضع متکلمین شرحی برای نقد افکار ابن سینا به نگارش درآورد.

وی افزود: خواجه طوسی در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم تمام افکار امام فخر رازی را مورد بررسی قرار داد و به نفع ابن سینا موضع گرفت و بر این اساس شرح اشاراتی نوشت. این ناخن زدنهای فلسفه را اوج داد. جالب این است که در همین زمینه قطب الدین رازی به عنوان نفر سوم میان امام پاسخهای خواجه طوسی فلسفه را اوج داد. جالب این است که در همین زمینه قطب الدین رازی به عنوان نفر سوم میان امام فخر رازی و خواجه طوسی داوری کرد و کتابی به نام المحاکمات را به تحریر درآورد.

استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی عامل دیگری که منجر به اوج فلسفه اسلامی می شود را مکتب تفکیک عنوان کرد و گفت: مکتب تفکیک از موضع کلامی به جنگ فلسفه رفته است. این اندیشه که در مکتب فکری مشهد ایجاد شده با تفکر عقلانی فلسفه ستیز می کند. امروز دانشمندان متفکر در این زمینه در حال بحث و گفت و گو با این تفکر هستند که انجام این روش به خودی خود منجر به اوج گرفتن فلسفه خواهد شد.

این استاد حوزه و دانشگاه درباره فراز و فرود فلسفه اسلامی در دوران معاصر گفت: در قرن معاصر فلسفه اسلامی با مسائلی مانند مسائل کلامی مواجه نیست. در این دوره فلسفه اسلامی با سوالاتی مواجه است که علم پژوهی برای او ایجاد کرده است. اگر دانشمندی که در این مسیر گام برمی می دارند بتوانند فلسفه اسلامی را با مسائلی که جهان مطرح کرده است مواجه کنند و بتوانند از درون نظامهای فلسفی مثل مشاء، اشراق یا حکمت متعالیه به سوالاتی که دنیای علم مطرح کرده پاسخ بگویند فلسفه اسلامی رشد خواهد کرد.

عضو فرهنگستان علوم ایران با بیان اینکه در گذشته، اغلب متکلمین سبب رشد فلسفه اسلامی شدند و در دورانهای معاصر، مسائل جامعه شناسی، انسان شناسی و از همه مهمتر دنیایی که مدل تجربی آن را مطرح کرده، سبب فراز فلسفه شده است، درباره موقعیت فلسفه اسلامی در قرن معاصر گفت: در این دوره نیز فلسفه اسلامی به اوج خود خواهد رسید مشروط به اینکه افراد فلسفی موفق شوند مسائلی که در جهان علم مطرح می شود را با نظامهای فلسفی که در فلسفه مطرح است مقابله دهند و از درون آنها پاسخ خود را بگیرند. به عنوان مثال دنیای علم امروز، توحید را زیر سوال می برد. اگر اساتید فلسفه بتوانند با آن سوالات روبه رو شده و بر اساس موازین فلسفه اسلامی به آن پاسخ بدهند، فلسفه اوج می گیرد در غیر این صورت حتماً رکود خواهد کرد. در واقع فلسفه مثل آبی است که اگر در جایی بماند و راکد شود غیرقابل استفاده می شود و اگر آن آب حرکت داشته باشد اوج خواهد گرفت.

وی با بیان اینکه فلسفه اسلامی هرگاه با مسئلههای روبرو شد، اوج گرفت و در صورت نبود مسئله، دوران رکود و فرود خود را سپری می کرد، گفت: اوج فلسفه اسلامی زمانی است که با مسئله روبرو بوده و با افکار مختلف مواجه شده و زمان رکود فلسفه اسلامی زمانی است که درجا زده و با هیچ مسئله جدیدی روبرو نشده است.